

Nr 99.

*Utlåtande i anledning av väckta motioner om vissa
ändringar i gällande lönereglementen för det statliga
och statsunderstödda undervisningsväsendet.*

(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Arrhén* och *Isaksson* (I: 147) och den andra inom andra kammaren av fröken *Wetterström* och herr *Håstad* (II: 172), har hemställts, att riksdagen måtte besluta sådana ändringar i gällande lönereglementen för det statliga och statsunderstödda undervisningsväsendet att, på sätt i motionerna angivits, lärare, som utan att ha uppnått pensionsåldern avgått ur tjänst, stimuleras att återinträda däri och därigenom bidra till avhjälpande av lärarbristen.

Efter att ha erinrat om den rådande lärarbristen och om angelägenheten av att på olika sätt söka tillvarataga den lärarreserv, som finnes, uttala motionärerna, att inom kategorien gifta lärarinnor, vilka avgått ur tjänst, torde finnas en icke obetydlig sådan reserv. Flertalet lönereglementen innehölle emellertid en bestämmelse, som i hög grad missgynnade gifta f. d. lärarinnor, vilka önskade återinträda i tjänst. Där stadgades, att vid löneplacering med hänsyn till tidigare innehavd tjänst hänsyn icke finge tagas till tjänst, efter vars frånträdande tjänstemannen under en sammanhängande tid av tre år icke vid något tillfälle innehåft i reglementet avsedd lönegradsplacerad tjänst, statlig anställning med avlöning enligt kollektivavtal eller anställning, som enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser i förevarande avseende jämsställdes med tjänst eller anställning av angivet slag. Enligt motionärerna kunde bestämmelsen under normala förhållanden anses ur vissa synpunkter motiverad, men i nuvarande läge syntes lämplighetsskäl bestämt tala för att den tillfälligtvis sattes ur kraft.

Över förevarande motioner har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *statens lönenämnd* avgivit yttrande och därvid anfört följande.

Den av motionärerna åsyftade bestämmelsen — i det följande benämnd avbrottsregeln — finnes intagen i 22 § 1 mom. och 23 § Saar. Ett stadgande av i huvudsak samma innehåll återfinnes i 15 § 1 mom. Arf. För folkskolans lärare infördes en liknande regel redan i folkskolans avlöningsreglemente (1942: 619), vilket trädde i kraft den 1 juli 1942, och innebar då en begränsning i förhållande till vad dessförinnan hade gällt beträffande rätten att för löneklassplacering tillgodoräkna tidigare innehavda anställningar. För tjänstemän inom den civila och militära statsförvaltningen samt för lärare

vid högre kommunala skolor tillkom avbrottsregeln först i och med 1947 års allmänna löne reglering. Vad angår dessa tjänstemannagrupper, gällde tidigare såsom en huvudprincip, att en förut innehavd tjänst icke påverkade löneklassplaceringen i den senast erhållna tjänsten med mindre de båda tjänsterna innehades i omedelbar tidsföljd efter varandra.

Med hänsyn till att avbrottsregeln tillhör de grundläggande lönetursbestämmelserna och till att dessa bestämmelser intaga en central plats i lönesystemet, bör det enligt lönenämndens mening icke komma i fråga att sagda regel modifieras eller sättes ur kraft med verkan enbart inom ett visst förvaltningsområde. Om en sådan åtgärd vidtoges och motiverades med bristen på arbetskraft inom det ifrågavarande området, synes det knappast kunna undvikas, att den finge konsekvenser beträffande andra områden, där liknande förhållanden förelågo. Lönenämnden finner det vara främmande för lönetursbestämmelsernas karaktär, att de skulle användas som instrument för att reglera tillgången på arbetskraft inom olika grenar av förvaltningen. Bortsett från denna principiella ståndpunkt är lönenämnden icke övertygad om att ett avsteg från avbrottsregeln på sätt motionärerna åsyftat skulle visa sig kunna mera verksamt bidra till en ökad återgång till tidigare innehavd tjänst. Vid sådant förhållande kan lönenämnden icke heller förorda, att avbrottsregeln under löpande löne regleringsperiod ändras eller upphäves med generell verkan.

Slutligen må erinras, att Kungl. Maj:t jämlikt 24 § Saar och 16 § Arf äger för visst fall eller viss grupp av fall medgiva undantag från bestämmelserna om löneklassplacering, således även från avbrottsregeln.

På grund av det anförda får lönenämnden avstyrka bifall till de remitterade motionerna.

Utskottet. Den av motionärerna åsyftade lönetursbestämmelsen, den s. k. avbrottsregeln, intager en fundamental plats inom lönesystemet och är av generell natur. Med hänsyn härtill synes det icke böra ifrågakomma att enbart för ett visst förvaltningsområde modifiera sagda regel eller sätta den ur kraft. Då vidare jämlikt vederbörliga avlöningsreglementen befogenhet tillagts Kungl. Maj:t att för visst fall eller viss grupp av fall medgiva undantag från lönetursreglerna över huvud taget, finner sig utskottet icke böra tillstyrka någon åtgärd i motionernas syfte. Utskottet hemställer,

att motionerna I: 147 och II: 172 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 april 1950.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 98.

Reservation

av herrar Ohlon och Ståhl.
